

ERFGOED

LUDO STYNEN

...EEN VLUCHTHEUVEL VAN EEN VLAAMSE ELITE DE VERENIGING VAN VLAAMS-NATIONALE AUTEURS EN DE SNELLAERTPRIJS

Kort nadat ik in het voorjaar van 2020 in *Zuurvrij* een stukje had gepubliceerd over Snellaert en de cholera (de tijd was er rijp voor) kreeg ik een mailtje van een Snellaertprijswinnaar die erg blij was een hem onbekende kant van Snellaert belicht te zien.¹ Vanwege het echte of vermeende ideologische profiel van de uitreikers had hij zich afgevraagd of hij die prijs wel moest aanvaarden. Ik had nog nooit van de prijs gehoord en reageerde spontaan en al te makkelijk met de woorden van de Romeinse keizer die het gebruik van de openbare toiletten belaste: *pecunia non olet*. Of aan de prijs ook een pecuniair voordeel verbonden was, wist ik niet eens.

Ondertussen schrijf ik een biografie van dr. Ferdinand Augustijn Snellaert (1809-1872) en zo belandde ik weer bij die prijs die opvallend weinig sporen naliet. Hij werd uitgereikt door de Vereniging van Vlaams-Nationale Auteurs, de VVNA, die halfweg de jaren zeventig van de twintigste eeuw ontstond en zich profileerde als een rechtse tegenbeweging in de marge van de vaak als links gepercipieerde culturele wereld. Het is een weinig gedocumenteerde groep die onder meer dankzij het archief dat Magda Cobbaut-Vermeiren in 2015 overmaakte, vooral in het ADVN een teken van leven naliet: een stapel *Mededelingen*, de complete reeks, en mappen met brieven, verslagen van vergaderingen, subsidiedossiers, bewijsstukken voor de boekhouding, ledenlijsten, rekeninguittreksels, enzovoort. Heel wat van dat archiefmateriaal werd eerder gepubli-

< Ferdinand Augustijn Snellaert, s.d. [Antwerpen, Letterenhuis]

1 L. Stynen, 'Snellaert in tijden van cholera', in: *Zuurvrij*, nr. 38, juni 2020, pp. 97-102

ceerd in het ledenblad. Zo raakte via een kopie van een brief van cultuurminister Rika de Backer-Van Ocken iedereen er meteen van op de hoogte dat voor de lustrumviering een subsidie van 15.000 frank was toegezegd.²

Het mededelingenblad is een stukje Vlaams erfgoed op zich en het is interessant om na te gaan hoe de vereniging omging met de erfenis van Snellaert die ze zo uitdrukkelijk claimde. Wat volgt is de reconstructie van een prijsgeschiedenis binnen de ideologische context waarin die werd uitgereikt.

SNELLAERT

Snellaert volgde tijdens het Verenigd Koninkrijk een militaire opleiding geneeskunde in Utrecht en hij bleef ook na de Belgische onafhankelijkheid in Nederlandse dienst. Pas in 1835 keerde hij weer naar België. Hij volgde een extra opleiding geneeskunde in Gent en vestigde zich als huisarts in die stad. Hij raakte bevriend met Jan Frans Willems en werd een van de leiders van de Vlaamse beweging. Hij was de gangmaker van het petitionnement van 1840 waarmee de beweging voor het eerst voor de politieke aanpak koos en een kleine twee decennia later was hij lid en rapporteur van de Vlaamse Grievencommissie. Snellaert, die zijn leven lang de scheiding der Nederlanden betreunde en in 1849 met de stichting van de Nederlandse Taal- en Letterkundige Congressen het initiatief nam om beide delen van het Nederlandse volk cultureel weer samen te brengen, was een bijzonder veelzijdig man. Hij was actief in de Gentse academie voor geneeskunde en in de Belgische Academie voor Kunsten, Wetenschappen en Geschiedenis, hij was oprichter van bladen, organisator, editor, bibliofiel, criticus, literair historicus, jurylid, gelegenhedsdichter, enzovoort en betrokken bij vrijwel alle Vlaamse initiatieven en evenementen. Hoe belangrijk hij wel was, werd duidelijk in de verschillende publicaties naar aanleiding van de honderdste verjaardag van zijn overlijden en daarna.³

Voor Hendrik Elias was Snellaert onmiskenbaar een van de belangrijkste flaminganten uit de eerste decennia na de Belgische onafhankelijkheid. Hij begon zijn vierdelige *Geschiedenis van de Vlaamse gedachte* met hem en hij deed zijn best zowat alle publicaties van de man uit te vlooiën op zoek naar uitspraken die in een Vlaams-nationalistische context te duiden zijn. Zijn zoektocht was bijzonder succesvol, zoals een snelle blik op de registers van de delen 2 en 3 aantoonde. Toch liet Snellaert volgens Elias slechts één keer het achterste van zijn tong zien, en dat was in *Wael en Vlaming*.⁴ *Wael en Vlaming* was een reactie op de uitspraak van de Henegouwse volksvertegenwoordiger Sigart die zich had afgevraagd of de economische crisis en armoede in

² Mededelingen van de VVNA, nr. 35, november 1981.

³ Cf. vooral A. Deprez, *Kroniek van Dr. F.A. Snellaert*, Gent 1972; W. van den Berg en P. Couttenier, *Alles is taal geworden*, Amsterdam, 2009; G. Draye, *Laboratoria van de natie. Literaire genootschappen in Vlaanderen 1830-1914*, Nijmegen, 2009.

⁴ H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse gedachte. Deel 2*, Antwerpen, 1971², p. 387.

Vlaanderen niet te maken hadden met de inferioriteit van een ras dat door de beperkte verstaanbaarheid van zijn taal geïsoleerd was geraakt. *"Zonder de 'extremisten' - en de eerste grote in de rij was Snellaert - zou Vlaanderen een groot Brussel zijn"*, schreef Elias op 1 november 1965 aan Ernest Van den Berghe, en als extremist beschouwde hij de nationalisten die veel verder dachten dan *"schoon flamingantisme"* dat *"in de grond geen drijvende kracht in de beweging"* was.⁵ Ondanks deze uitspraak noemde Elias Snellaert geen Vlaams nationalist, want in de eerste decennia van de Vlaamse beweging zag hij slechts nationale Vlamingen, geen Vlaamse nationalist.⁶

DE VERENIGING VAN VLAAMS-NATIONALE AUTEURS

De Dr. F.A. Snellaertprijs hoort bij de in januari 1976 opgerichte Snellaertkring. Aanleiding tot de oprichting was een gesprek tussen Leo Mets en Jos Vinks op de Boekenbeurs van 1975. Mets klaagde over de verwaarlozing van Vlaamsvoelende auteurs in de media, zelfs in het VU-blad *Wij*, en Vinks voelde zich aangesproken. Hij sprak er Willy Cobbaut over en ze besloten wat aan de situatie te doen. Samen met Dries (Andries) Bogaert, die ze konden overhalen voorzitter te worden, werd de kring ten huize van Vinks aan de Bredabaan te Merksem boven de doopvont gehouden. Haar motto ontleende de vereniging aan Snellaert: *"De vrijheid van het individu moet worden voorafgegaan door de volksvrijheid; men kan alleen vrij zijn in een vrij volk."*⁷ Het enigszins aangepaste citaat uit *Wael en Vlaming* stond prominent afgedrukt op iedere publicatie. Het 00-nummer van het mededelingenblad, maart 1976, bestond in hoofdzaak uit een persmededeling, ondertekend door Bogaert, Cobbaut en Oscar Van der Hallen. Als doelstellingen voor hun vereniging stelden ze het bijeen brengen van letterkundigen, publicisten en uitgevers die de Vlaams-nationalistische gedachte waren toegedaan, de verdediging van de Vlaams-nationalistische opvattingen, cultureel, maar vooral letterkundig, het bevorderen van de Nederlandse integratie, en het aanklagen van de verwaarlozing van de belangen van Vlaams-nationalistische auteurs in media, bibliotheken en scholen. De vereniging sloot zich ook aan bij de oproep tot algemene amnestie.

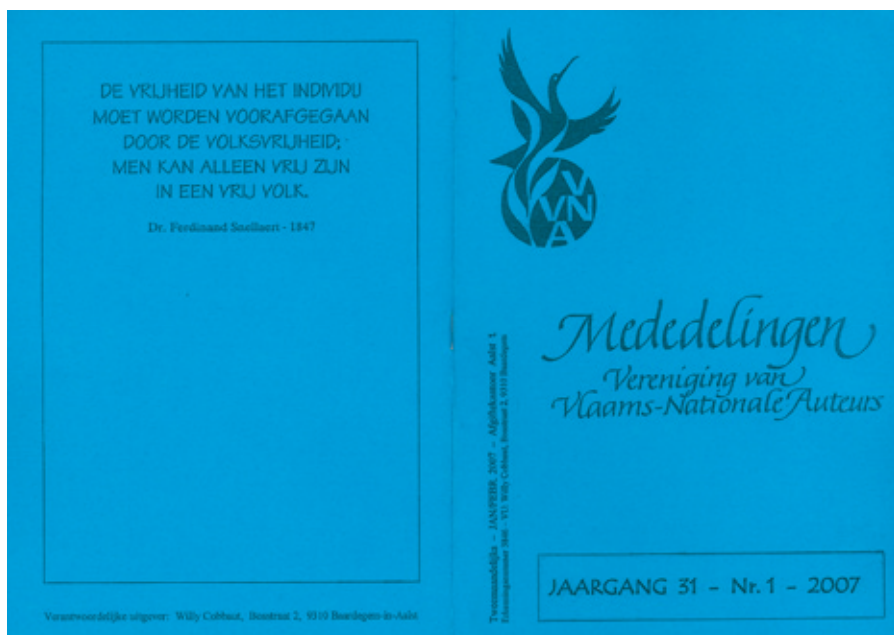
Kort na de oprichting wees Ludo Simons Vinks er in het Archief en Museum van het Vlaamse Cultuurleven (AMVC), nu Letterenhuis, op dat er al enkele jaren een Dr. F.A. Snellaertcomité onder voorzitterschap van Ger Schmook bestond en dat dat tot mogelijke verwarring zou kunnen leiden.⁸ Vanaf dan werd naar buiten alleen nog de

— 5 — Geciteerd in P.J. Verstraete, *Hendrik Jozef Elias. Biografie. Deel 2, Van VNV-leider tot historicus 1942-1973*, Kortrijk, 2005, p. 991.

6 — H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse gedachte [...]*, p. 394.

7 — Y. Peeters, Lof zij hun deel, in: *VVNA*, 1996, p. 1. Het verhaal van het ontstaan klinkt in eigen rangen heel anders dan de korte herinnering van Bert Van Boghout in zijn *Geschiedenis van Were Di Dietsland-Europa* (Antwerpen, 1995, p. 169).

8 — Het dr. F.A. Snellaertcomité werd opgericht in 1971 ter voorbereiding van het eeuwfeest van Snellaerts overlijden. Na de vieringen van 1972 verzorgde het comité ook een aantal colloquia.

^ Cover van een nummer van de *Mededelingen* met het citaat van Snellaert.
[ADV, VY 757]

naam Vereniging van Vlaams-Nationale Auteurs (VVNA) gebruikt, intern bleef de naam Snellaert-Kring bestaan.⁹ De VVNA opereerde van bij het begin in de schaduw van het Verbond van Nederlandse Werkgemeenschappen WERE DI, dat er post factum, maar niet helemaal terecht, het peterschap van opeiste.¹⁰

De jongste van de oprichters, Willy Cobbaut (1938-2014), actief in onder meer *Dietschland Europa* en *Europa één*, had een duidelijk Vlaams profiel, maar uiteraard geen 'verbrand' verleden. De aanbrenger, Leo Mets (1911-1994), evenmin. Hij was auteur van historische en streekromans en liet zich niet in met de literaire tijdschriften van zijn tijd. Toch kon hij niet echt klagen over gebrek aan waardering. Zo kreeg hij voor zijn werk de Vlieberghprijs van het Davidsfonds (1953), de Karel Barbierprijs van de Koninklijke Vlaamse Academie (1955) en de Literatuurprijs van de gemeente Hilvarenbeek (1966).

De leden onderzoeken diverse facetten van de geschiedenis en de literatuur van de negentiende eeuw en komen twee keer per jaar bijeen in de KANTL.

⁹ *Mededelingen van de VVNA*, nr. 46, juni 1983 en augustus 1976. De *Mededelingen* zijn niet gepagineerd. Pas na verloop van jaren kwam er een aanduiding van jaargang en nummer.

¹⁰ B. Van Boghout, *Geschiedenis van WERE DI* [...], p. 169.

Anders was het gesteld met de andere betrokkenen van het eerste uur. Jos Vinks (1920-2000) was wellicht lid van het Dietsch Jeugdverbond (hij schreef voor *De Blauwvoet*) dat in 1941 aansloot bij het Algemeen Vlaamsch Nationaal Jeugdverbond en het VNV. Tijdens de Tweede Wereldoorlog maakte hij deel uit van de Vlaamsche Wachtbrigade en de Flämische Flakbrigade. Na de oorlog werd hij bij verstek ter dood veroordeeld, in verzet veroordeeld tot levenslang en levenslang vervallen verklaard van zijn burgerrechten. Na bijna vier jaar hechtenis kwam hij vrij en hij publiceerde in de verschillende bladen van meestal rechtse signatuur waarvan hij medewerker, redacteur of hoofdredacteur was talloze bijdragen gaande van literaire kritieken tot hagiografische studies en portretten van vooral bekende Vlaams-nationalisten.¹¹ Dries Bogaert (1918-1983) was onder meer lid van Dinaso, Nationaal-Socialistische Jeugd Vlaanderen en VNV. Na de oorlog zat hij zes jaar in de cel en in 1952 was hij medeoprichter van het Algemeen Nederlands Suid-Afrikaans Verbond. Ook was hij een tijd (onder)voorzitter van het Borms Documentatie- en Actiecentrum. Uit zijn literair en essayistisch werk blijkt zijn Heel-Nederlandse overtuiging.¹² Oscar Van der Hallen (1903-1979) was minder gete-

^ Willy Cobbaut aan het woord tijdens een aangelegenheid voor 10 jaar Centrum voor Dienstbetoon en Naschoolse Vorming arrondissement Dendermonde in 1973. V.r.n.l. Julius Van Boxelaer, Willy Cobbaut, Walter Peeters, Renaat Meert. [ADV, VFA 2282]

¹¹ Cf. N. Wouters in NEVB. Dank aan Jan Creve voor extra informatie.

¹² Cf. P. De Zaeger in NEVB.

kend. Hij was leraar Nederlands, achtereenvolgens aan de athenea in Gent, Antwerpen en Boom. Na de bevrijding werd hij vanwege zijn Vlaams-nationalistische overtuiging en zijn lidmaatschap van de door Felix Timmermans geleide Lierse Kunstenaarsgilde tijdelijk uit het onderwijs verwijderd. Hij schreef voor *De Standaard* en publiceerde essays over katholieke auteurs en literatuur.¹³

Anderhalf jaar na de stichting telde de VVNA goed dertig leden, de meesten uit het Antwerpse.¹⁴ In 1984 waren er ruim honderd leden en veel meer zouden het er nooit worden.¹⁵ In de loop van het eerste jaar werkte de vereniging aan het formuleren van statuten. Opmerkelijk is dat in een (eerste) voorstel actieve en consequente verdraagzaamheid, evenwicht en humanisme zijn opgenomen, alsook de afwijzing van iedere band met een politieke partij of religie. Als enkele maanden later de definitieve statuten verschijnen is geen van de drie punten nog te vinden. Slechts de termen nationalistisch en heel-Nederlands springen nog in het oog tussen in hoofdzaak praktische vermeldingen.¹⁶ In het archief van de vereniging bleven verschillende kopieën van het statutenontwerp bewaard. Op een aantal daarvan is met zichtbare kracht een deel van de strijdpunten van de vereniging doorstreept. Het is evenwel niet te achterhalen wie van de 25 aanwezigen op de Algemene Vergadering van 24 september 1977, na lange discussie, de beslissing stuurde.¹⁷

MEDEDELINGEN

De *Mededelingen van de VVNA* begon als een gestencilde kwarto en verpoppte begin 1983, vanaf het vijftigste nummer, in een gevouwen A4. Tegen dan was ook al geruime tijd het fotokopieertoestel ontdekt en kreeg de lay-out knip- en plakwerkallure. Dat plakwerkarakter – dat onwillekeurig doet denken aan het betere leerlingenproduct van een laatste jaar humaniora in de jaren 1970 (met varia en net geen wistjedatjes) – bleef altijd bestaan, ook al kregen de nooit gepagineerde brochures een verzorgder uiterlijk. De 220 nummers van het blad werden alle geredigeerd door Willy Cobbaut.¹⁸

De VVNA profileerde zich van bij het ontstaan als een belangengroep en dus is er ook aandacht voor auteursrechten, de boekenprijs en het leenrecht; literaire prijzen worden aangekondigd en de samenstelling van de jury's, net als later van de adviescommissies van het Vlaams Fonds voor de Letteren (waarover de vereniging zich zor-

¹³ Cf. G. Durnez in NEVB.

¹⁴ Cf. ADVN, BE AC100–Archief Vereniging van Vlaams-nationale Auteurs (VVNA), D17674(1/2): Verslag Algemene Vergadering van 24 september 1977.

¹⁵ ADVN, BE AC100–Archief VVNA, D17678(3/2).

¹⁶ *Mededelingen*, 4 en 8 maart en november 1977.

¹⁷ ADVN, BE AC100–Archief VVNA, D17674(1/2).

¹⁸ In nummer 201 van de *Mededelingen* (6 november-december 2010) werd hulde gebracht aan Cobbaut voor de eindredactie van de eerste tweehonderd nummers, werd hij kalligrafisch gelooft voor de wijze waarop hij het gestencilde blad liet evolueren tot computergestuurd ledenblad.

gen maakte), en de overzichten van de gesubsidieerden worden becommentarieerd. Verder zijn de *Mededelingen* een staalkaart van wat nationalistisch Vlaanderen boeide of volgens de VVNA had moeten boeien. Dat waren zowel vergeten Vlaamse dichters als nationalisten uit verschillende landen, boeken en zelfs artikels die voorgesteld en/of aanbevolen werden als hoofdstukken uit (literaire) werken – bijvoorbeeld een stukje over de Antwerpse poesjenellen uit Consciences *Geschiedenis mijner jeugd*¹⁹ –, folkloristische manifestaties die de eigen tradities bewaren als bio-bibliografische bijdragen over Vlaamse figuren opdat die zouden verder leven in de herinnering, berichten uit en over Suriname, Süd-Tirol, Keltische woorden in het Nederlands.

Tot 1983 verscheen een rommelig mededelingenblad met info over de VVNA en de activiteiten en publicaties van leden, inschrijvingsformulieren allerhande voor boeken, tijdschriften, zangfeesten, enzovoort, en af en toe wat gefotokopieerde commentaar bij werk van leden. Geregeld verschenen ook ledenlijsten en daaruit blijkt dat de kring nooit veel meer dan honderd leden haalde en niet onverwacht auteurs, publicisten en uitgevers rechts van het ideologische centrum rekruteerde, waarvan, zekere in de begindagen, velen een 'verbrand' verleden hadden vanwege uitgesproken sympathie voor tot hand en spandiensten aan de bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog. Af en toe verschenen in de *Mededelingen* namen van nieuwe leden, maar op de mondjesmaat gepubliceerde ledenlijsten zijn niet zo veel 'grote namen' te vinden. Jef Anthierens, Valère De Pauw, Remi Van de Moortel en Ward Hermans maakten hun opwachting in 1977, Maarten Van Nierop, Frans-Jos Verdoodt, Rob Van Roosbroeck in 1978, Clem De Ridder en Guido Provoost in 1979, Gerda Van Cleemput in 1981, Henri-Floris Jaspers, Nic Van Bruggen, Toon Van Overstraeten, Lionel Van den Berghe en de uitgevers Soethoudt en Contramine in 1984. Soms verdwenen er echter ook leden. Zo Verdoodt die alleen in 1978 als lid vermeld werd en zich een jaar eerder voor de Algemene Vergadering waarop de statuten werden goedgekeurd had verontschuldigd.²⁰

In 1984 werd het mededelingenblad een stuk fraaier, maar de lay-out bleef chaotisch. Ieder woord dat leden ergens publiceerden, werd gesignaleerd, overleden leden kregen een portret, er was informatie over Frans-Vlaanderen en Zuid-Afrika, aandacht voor amnestie, voor spellingswijzigingen, voor jaarlijkse subsidierondes, voor prijzen allerhand. Na de eeuwwisseling kwamen er kleurkaternen, kwam er ook ruimte voor langere bijdragen.

De VVNA dacht ook meteen aan eigen publicaties naast het mededelingenblad. Al in het tweede nummer kondigden ze *Hector Planquaert* van Verdoodt aan²¹, een jaar

¹⁹ *Mededelingen*, nr. 197, 2 maart-april 2010.

²⁰ ADVN, BE AC100–Archief VVNA, D17674(1/2): Verslag van de vergadering van 24 september 1977.

²¹ *Mededelingen*, 2 september 1976. Het werkje is met zijn twintig pagina's veeleer een brochure dan een boek.

later *Nederlandse letterkunde in volkse zin* van Erik Verstraete.²² In 1986 publiceerde Jos Vinks een brochure met een korte bio-bibliografie van de leden van wat hij een van de grootste auteursverenigingen van Vlaanderen noemde. Later gaven Yvo Peeters en Willy Cobbaut met twee reeksen *Lof zij hun deel* in 1996 en in 2009, en met de bloemlezing *Gelauwerd Woord* in 2001, de laureaten van de Snellaertprijs een podium.

MOTIES EN PERSMEDEDELINGEN

Er werden ook verschillende activiteiten georganiseerd. Er was begin 1977 al sprake van een René De Clerqavond die samen met Were Di zou worden ingericht en waarop Karel Dillen en Jos Vinks zouden spreken, maar pas een jaar later werd als eerste openbare manifestatie die herdenking aangekondigd, ze zou op 13 april 1978 doorgaan in het AMVC.²³

Anders dan het Snellaertcomité dat zich op de studie van de negentiende eeuw richtte, participeerde de VVNA vooral aan het maatschappelijke debat. Dat gebeurde onder meer met moties en stellingnames allerhand. Zo reageerden ze op 10 december 1977 verontwaardigd op het opschorten van het cultureel akkoord met Zuid-Afrika.²⁴ Een decennium later werd op een Algemene Vergadering beslist aan te dringen op het opnieuw aanknopen van culturele betrekkingen met het land en tevens een cultueel akkoord te sluiten met Namibië.²⁵ In een persmotie verzetten ze zich tegen het Noord-Nederlands veto tegen het opnemen van politieke gedichten van Wies Moens, Bert Peleman en Marcel Beerten in bloemlezingen, en een jaar later tegen het Egmontpact.²⁶ Toen in Hasselt het monument van Armand Preud'homme doelwit was van een bomaanslag stuurde de vereniging een verontwaardigd persbericht uit waarin de actie ook een 'aanslag op ons volk' werd genoemd.²⁷

Op 14 juni 1980 stuurde de VVNA aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers een protestbrief vanwege een woordkeuze: naast een Franse en Duitse gemeenschap mocht er in België alleen maar sprake zijn van een Nederlandse gemeenschap, niet van een Vlaamse. Op 27 november 1982 loofden ze in een persmededeling de autonomie van het Waalse en Vlaamse onderwijs, pleitten ze voor onderricht van het Nederlands aan buitenlandse scholen en universiteiten en laakten ze de schande van de benoeming van Nederlandsonkundige burgemeesters in de Brusselse agglomeratie.²⁸ Omstreeks die tijd werd ook een werkgroep actualiteit opgericht. De VVNA schreef op 20 juni

²² Mededelingen, 5 augustus 1977.

²³ Mededelingen, 3 feb 1977 en 11 maart 1978.

²⁴ ADVN, BE AC100-Archief VVNA, D17686(4/1).

²⁵ ADVN, BE AC100-Archief VVNA, D17686(4/1): Algemene Vergadering van 28 oktober 1988.

²⁶ Mededelingen, 2 september 1976 en 7 september 1977.

²⁷ Mededelingen, oktober 1981.

²⁸ ADVN, BE AC100-Archief VVNA, D17686(4/1).

1994 een lange brief aan de koning over amnestie en op 3 februari 2002 verwelkomden ze in een verklaring het initiatief van de Vlaamse minister-president tot oprichting van een museum van de Vlaamse ontvoogding.²⁹ In latere jaren werd gepleit voor leenrecht en een vaste boekenprijs. Heel wat van de initiatieven roepen reminiscenties op aan Snellaerts activisme en het petitionnement van 1840, een activisme dat het Snellaertcomité vreemd is.

“Wij zijn geworden tot een vluchtheuvel van een Vlaamse elite” merkte toenmalig voorzitter Lambert Jageneau (1925-1984) in 1984 op.³⁰ Kort daarna stelde hij *“dat nationaal een huis met veel kamers is”* en riep hij op tot Vlaamse eenheid.³¹ Ook zijn verre voorgangers Jan Frans Willems, Snellaert en Hendrik Conscience riepen daartoe op, net als heel wat prominente Vlamingen na hen. Altijd even vruchteloos.

Op de bestuursvergadering van 21 januari 1984 werd onder andere beslist op de volgende IJzerbedevaart een krans namens de VVNA neer te leggen, om voor grote manifestaties samen te werken met de Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, en om een ambassadeurprijs uit te reiken aan wie zich bijzonder verdienstelijk maakt om Vlaanderen en de Vlaamse beweging bekend te maken in het buitenland.³² In 1984 was de eerste laureaat van de prijs de Nederlander Dr. Leo van Egeraat.³³ Voor de prijs kon men min of meer solliciteren, zoveel blijkt uit de reacties van onder meer de professoren Teurlinckx en Jonckheere uit Zuid-Afrika. De eerste was lid van de VVNA, de Vlaming Wilfred F. Jonckheere van de universiteit van Natal was al sedert 1966 in Zuid-Afrika, was bevriend met de romancier André Brink en net als hij een tegenstander van apartheid. Tegelijk was hij tegen de opschorting van het culturele verdrag van Vlaanderen en Nederland met Zuid-Afrika, omdat dat volgens hem alleen extreem rechts in de kaart zou spelen.³⁴

Hugo Rau (1932), journalist, wereldreiziger en ambtenaar, politiek actief voor VU en NVA, werd voorzitter na de dood van Vinks in 2000. Kort na zijn aantreden omschreef hij het hedendaagse nationalisme als een gezond tegenwicht voor de negatieve uitwassen van de globalisering. Nationalisme, zo besloot hij *“leidt niet tot oorlog en verdrukking en is evenmin oubollig”*. Integendeel, *“wederzijdse waardering, gekoppeld aan*

²⁹ ADVN, BE AC100-Archief VVNA, D17686(3/2).

³⁰ *Mededelingen* 50, (7/1), maart 1984.

³¹ *Mededelingen* 53, (7/3) juni 1984.

³² Speciaal nummer van de *Mededelingen* januari 1984.

³³ Van Egeraat was vooral bekend vanwege zijn reisgidsen en -programma's, maar hij had ook een nauwe band ontwikkeld met Vlaanderen, was aanwezig op IJzerbedevaarten en Nationale Zangfeesten en in 1989 sprak hij op een jongerencongres van het Vlaams Blok. Hij vergeleek zich daar met een 'vurig Vlaams-nationalist', pleitte voor de oprichting van een Vlaamse staat, maar wees er tevens op dat Vlaams nationalisme geen monopolie mocht zijn van extreem-rechts. Cf. <http://resources.huygens.knaw.nl/bwn1880-2000/lemmata/bwn5/egeraat> (28/10/2022).

³⁴ ADVN, BE AC100-Archief VVNA, D17682(4/2): Jonckheere aan Cobbaut, 5 augustus 1985; Gaston Durnez in *De Standaard*, 20-21 juli 1978.

een permanente studie, verdieping en verbreding van de eigen waarden, zorgt zelfs voor een brede stroom van sprankelende, nieuwe creativiteit".³⁵ Onder zijn leiding verschenen in het blad van de beweging, op gekleurde pagina's en dikker papier, al eens essays, zoals die van Hoyaux over Tibet en Cyprus, en was er aandacht voor gevangen nationalistische auteurs in diverse dictaturen. Rau publiceerde zelf enkele bijdragen over het eiland Man (31/4 en 5) en later een reeks over het Keltisch, Verstraete schreef over Cornwall (194). Er was aandacht voor Mon De Clopper en de Europeade die in 1964 kon worden beschouwd als de manifestatie van een volkscultureel antwoord op het quasi uitsluitend mercantiele karakter van de Europese eenwording.³⁶ In 2008 werd opnieuw bericht over volksmuziek en -dans naar aanleiding van de Europeade, vanaf 2011 verscheen een reeks over auteurs en nationaal engagement met stukjes over D'Annunzio, Victor Hugo, Havel, Dominique de Villepin, Goethe en anderen, en in 2013, ongetwijfeld in samenhang met de Snellaertprijs voor Vekeman, die geloofd werd voor zijn werk dat zowel in de traditie stond als puurde uit verschillende registers, was er aandacht voor liedboeken, vroeger en nu.

Af en toe was er in de *Mededelingen* ook aandacht voor werk van auteurs buiten de eigen kring, bijvoorbeeld voor de biografie van Alice Nahon door Manu Van der Aa. Verstraete verweet bij die gelegenheid de auteur een gebrek aan respect, wat wel een onverwacht criterium is. Een boek als *Verbrande schrijvers. 'Culturele' collaboratie in Vlaanderen 1933-1953* werd dan weer omschreven als bijzonder lezenswaard.³⁷

DE DR. F.A. SNELLAERTPRIJS

Een der eerste beslissingen van de vereniging was het inrichten van een prijs op basis van een combinatie van talent en verbondenheid met de volksnationale gedachte: de Dr. F.A. Snellaertprijs.³⁸ Het uitreiken van de prijs was het voorwerp van artikel 25 van de statuten, maar tot en met 1981 heette die prijs nog gewoon de Prijs van de VVNA.³⁹ Afwisselend uitgereikt voor creatief werk en non-fictie. Ook voor een onuitgegeven manuscript van een jeugdroman zou een prijs worden uitgereikt. Aan de Snellaertprijs was geen geldbedrag verbonden, de bekroonden kregen een gekalligrafeerde oorkonde. Het was duidelijk een kwestie van eervolle waardering, vergelijkbaar met de Arkprijs van het Vrije Woord. Die werd in 1950 door Herman Teirlinck in het leven geroepen na de heisa rond de bekroning van Marnix Gijsens *Het boek van Joachim van Babylon*. Op aangeven van Joris Baers, de man achter *Boekengids*, weigerde de overheid de schrijver de hem door een onafhankelijke jury toegekende prijs van de provincie Antwerpen. In 1951 ging de eerste Arkprijs van het Vrije Woord naar Christine D'Haen. De namen van laureaten werden en worden nog steeds in de Ark gegraveerd,

³⁵ *Mededelingen* 145 (25/4) 2001.

³⁶ *Mededelingen* 169 (29/4) 2005.

³⁷ *Mededelingen* 189 (32/6) 2008 en 201 (34/6) 2010.

³⁸ Y. Peeters, *Lof zij hun deel*, Brussel, 1996.

³⁹ Cf. ADVN, BE AC100-Archief VVNA, D17686(1/1) en D17686(4/1).

een fraai schrijn dat sedert enkele jaren in het Herman Teirlinckhuis in Beersel wordt bewaard.⁴⁰

Voorzitter van de Snellaertjury waren achtereenvolgens Lambert Swerts (1977-1979), Dries Bogaert (1980-1983), Juliaan Haest (1984) en Yvo Peeters (1985-2014). Cobbaut was jarenlang secretaris. In 1977 maakten ook Vik Van Brantegem, Van der Hallen, Verdoodt, Verstraete en Vinks deel uit van de jury. Later waren lange of korte tijd ook Joke Van den Brandt, Lieve Van Onckelen, Jan Brans, Clem De Ridder, Rik Nauwelaerts en Jet Jorssen jurylid.

In 1977 was Jorssen de eerste auteur die met de Snellaertprijs werd bekroond. Ze kreeg de prijs voor *En toch, Brabo*, het derde deel van een trilogie, over ontwakend socialisme en ontwakend Vlaams bewustzijn tot de verburgerlijking in de eigen tijd. Het juryverslag prees de “*artistieke vrijheid tot weergave van de historische gebeurtenissen vanuit een eigen positie zonder de historische objectiviteit geweld aan te doen, (...) de eerlijkheid van haar pogen en haar geestelijke onafhankelijkheid, wat in Vlaanderen blijkbaar slechts in één richting wordt gewaardeerd*”. Een verantwoording waarin onmiskenbaar frustratie en een Calimero-gevoel doorklinkt.

DE LAUREATEN

Jorssen werd gevolgd door, afwisselend non-fictie en fictie:

- 1978 Jos Vinks voor *Cyriel Verschaeve - De Vlaming*
- 1979. Leo Mets voor *Wilde krachten*
- 1980 Arthur de Bruyne voor zijn volledige politiek-historische werk, en Juliaan Haest voor zijn *Ferdinand Vernocke*, een werk dat aansluit bij zijn werken over René Verbeeck, Wies Moens en Karel Vertommen
- 1981 Maria Vlaminck voor *De donkere nacht van Julia Fonteyn*
- 1982 Jan Brans voor zijn volledig werk
- 1983. Karel Vertommen voor zijn volledig werk
- 1984 Albert de Jonghe voor zijn volledige werk en vooral zijn *Hitler en het politieke lot van België*
- 1985 Marc Boey voor de roman *De geus*
- 1986 Lode Claes voor *De afwendbare nederlaag*
- 1987 Magda Buckinx voor de bundel *Volkomen weerloos*
- 1988 Willy Cobbaut en Jan van Elzen voor *Het fatale dwangdenken*
- 1989 Gerda van Cleemput voor de jeugdroman *Morgen vertrekt de boot*
- 1990 Pieter-Jan Verstraete voor *Odiel Spruytte*
- 1991 Jo Briels voor de jeugdroman *Ik haat het knechtjeshuis*

⁴⁰ Cf. M. Galle, *Over het ontstaan van de Ark van het Vrije Woord*, in: L. De Vos (red.), *Een onbe-raamd Verbond*, Antwerpen, 2000, pp. 10-32 en L. Stynen, *In den beginne was het woord zo vrij niet. Van Joachim tot de Ark*, in: L. De Vos (red.), *PEN Vlaanderen. Het gebroken potlood. 68ste Arkprijs van het Vrije Woord*, Antwerpen, 2018, pp. 101-112.

- 1992 Anne Himpe voor *De Beweging in Huis*, een boek over de Vlaamse huizen
- 1993 Herwig Verleyen voor *In Flanders Fields*, het verhaal van John McCray en zijn gedicht
- 1994 Luc Verbeke voor de bundel *Terugblik* en zijn strijd voor de taal in Frans-Vlaanderen
- 1995 Hans de Belder voor *Het wonder van de Blaskets* met grote inleving in Iers nationaal gevoel
- 1996 Omar Waegeman voor zijn volledige werk en vooral voor *Bressen in de Dijk*, over de Vlaamse en de sociale strijd in een Scheldedorp in jaren 1930. Waegeman overleed enkele dagen na bekendmaking en dus was er geen uitreiking
- 1997 Reginald Hoyaux voor *25 eeuwen Tibet*
- 1998 Willy de Bleser voor de novelle *Dodendans*
- 1999 Wim Couwenberg voor de eerste bijdrage en de volledige uitgave van *Nederland en de Toekomst van Vlaanderen*⁴¹
- 2000 Vic de Donder voor *Zonsverduistering boven Brugge*
- 2001 Jan Frans Verbruggen en Rolf Falter voor *1302. Opstand in Vlaanderen*⁴²
- 2002 Antoon van Damme voor de misdaadroman *Stroomtij*
- 2003 Romain Vanlandschoot voor de biografie van *Albrecht Rodenbach*
- 2004 Albert De Vos, priester-dichter, voor *Egidius*
- 2005 Hugo Reinhard voor *Van de Nord no de Midi*
- 2006 Eric Verstraete voor zijn bundel *Gebleven is de adel*
- 2007 Cyriel Moeyaert voor zijn woordenboek van het Frans-Vlaams, en Frans Debrabandere voor zijn West-Vlaams etymologisch woordenboek en zijn Oost-Vlaams en Zeeuws-Vlaams etymologisch woordenboek
- 2008 Lucienne Stassaert voor haar poëzie *In de laai van het vuur – Camille Claudel*
- 2009 Kristof Papin en medeauteurs voor *De Zuidelijke Nederlanden*, een publicatie over de Franse Nederlanden met een mogelijk tot verwarring leidende titel
- 2010 Wido Bourel, een Frans-Vlaming die in Vlaanderen woont, voor *Wintertijd in Frans-Vlaanderen* en voor zijn jarenlange inzet voor de Nederlandse taal
- 2011 Hendrik Carette voor *Een zeemeermin aan de monding van het Zwin*
- 2012 Jean-Pierre Rondas voor *De hulpelozen van de macht*, voor zijn rol in de Gravensteengroep en de redactie van *Land op een tweesprong*
- 2013 Gerard Vekeman voor de liederbundel *Toeven tussen notenbalken*
- 2014 Armand Van Nimmen voor *Rob van Roosbroeck en tijdgenoten*

41 De jury vond het uitzonderlijk dat een Nederlander aandacht had voor natievorming. Cf. *Mededelingen* oktober-november 1999 in ADVN, DA342/9.

42 In zijn laudatio zette professor Jean Baerten zich scherp af tegen de historische visie en praktijk van Jo Tollebeek en co.

De ideologische situering uit het eerste juryverslag kwam geregeld ook erg duidelijk tot uiting in de laudatio's van Jos Vinks. Bij de huldiging van Leo Mets in 1979 merkte hij op dat auteurs die niet links zijn of naar volk en verleden spuwen geen kans maken in de CVP-staat, dat op scholen alleen linkse auteurs aan bod komen en dat het *"dergelijke toestanden [waren] die er ons trouwens toe aangezet hebben onze vereniging op te richten"*.

Toen hij in 1987 Magda Buckinx huldigde, was hij niet minder duidelijk:

"Tegenover het nihilisme, het ontluisterende, het cynisme van zoveel dat wij als 'moderne lyriek' aangekondigd zien, staat haar bevestigend, getuigend en gelovend woord. Haar poëzie is engagement, maar dan niet in de zin van een mode, waarin kritiek gelijkgesteld wordt met zelfbeschimping, met de zelfvernietiging van een Westerse kristelijke cultuur die zich, tot bij haar geestelijke leiders toe, laat domineren en infiltreren door een anti-humanistische, anti-Westerse steppen-ideologie."

Soms uitte voorzitter Vinks ook zijn ergernis over gebeurtenissen die hij symptomatisch vond:

"Onlangs vertelde een jong en niet onbegaafd dichter me dat hij tijdens een poëzie-lezing uitgejouwd werd, niet om de kwaliteit of het gebrek eraan van zijn gedichten, maar omdat hij het gewaagd had woord en begrip Vlaanderen te gebruiken in een andere zin dan de anarchistisch-nihilistische van de roodgroene bende van '68. Uitgejouwd en uitgescholden voor nazi en fascist door het officiële literaten-profitariaat dat zich doordrukt in de media, waar de republiek der kameraden erin geslaagd is de lakens uit te delen... en het geld. En waar men Gramsci met veel nut gelezen heeft."

*Erger dan dit fanatisme der geprivilegieerden, zijn de krampachtige pogingen van de Vlaamse niet-linkse pers om uit verkeerd begrepen objectiviteit ook de wierookvaten te blijven zwaaien voor deze camarilla, deze literaire maffia."*⁴³

Even verder heette het dat cultuur op radio en tv het jachtterrein bleef van achtenzes-tigers en hun vrienden. Het is dan ook niet onverwacht dat hij enkele jaren later op de Algemene Vergadering de overleden uitgever Joris Lombaerts van De Roerdomp loofde die wél auteurs wilde uitgeven die zich bekenden tot de geestelijke waarden en tradities van het eigen volk.⁴⁴

⁴³ Mededelingen 74-75 (juli 1988).

⁴⁴ Mededelingen (16/1) 1992.

Bij een andere gelegenheid was Vinks trouwens erg duidelijk over zijn vereniging: kort na zijn aantreden als voorzitter stelde hij dat er een duidelijke scheiding is tussen links en rechts, en dat de VVNA rechts was.⁴⁵

In 1983 werd Vertommen geprezen vanwege de vormschoonheid en de volksverbondenheid van zijn gedichten, voor Lucienne Stassaert, die in 1980 de Arkprijs had gewonnen, was er in 2008 een louter poëtische hulde. Boey's roman kreeg in 1985 lof omdat hij het vertekend beeld van onze geschiedenis rechtzette en in haar laudatio voor Verstraete in 2006 had Rita Samyn het over diens liefde voor Vlaanderen, voor Dietsland eerder, en dat in huldegedichten aan Moens, Ernest Van der Hallen, Van Wilderode en Jaguenau en hun blijvende inzet voor onze eigenheid. In een geciteerd vers wordt de 'vermoorde Borms' vader genoemd terwijl de jurymotivering al sprak over een nationaal strijdbaar woord, niet beïnvloed door hedendaags, vooral ten onrechte opgehemeld modernisme.⁴⁶ Vanlandschoot werd geroemd onder meer vanwege zijn poging Rodenbach te herpositioneren ten opzichte van apocriefe inbeslagnames.⁴⁷

Einde december 2000 overleed de tachtigjarige Vinks. Op zijn uitvaart was niet de *Vlaamse Leeuw* te horen, wel het *Wilhelmus*, omdat, zo noteerde een verslaggever van 't Scheldt, de man geen provincialist maar een Grootnederlander was.⁴⁸ Een Grootnederlander, zoals de jonge Snellaert, zoals de oude Snellaert. Na het verdwijnen van Vinks werd de toon gematigder, minder rancuneus, ook al bleven ook onder Rau de doelen van de vereniging onveranderd. Zowel in het tijdschrift als in de Snellaertprijs zag hij middelen om de opvattingen van de VVNA onder de aandacht te krijgen, en eigenlijk had hij liefst nog meer actiemiddelen gehad.⁴⁹

Maar de toon was dus veranderd zoals mag blijken uit het juryverslag van de bekroning van Vic De Donder. Daarin wordt het belang van de historische roman geponeerd om de burger bewust te maken van zijn eigen geschiedenis, die de onderbouw is van een visie op de toekomst. In zijn laudatio maakte Gaston Durnez vervolgens duidelijk dat *Zonsverduistering boven Brugge* wel degelijk een politieke roman is, maar "geen nationalistische roman in de zin van de romantische traditie. Er vliegt geen Blauwvoet in het zwerk boven Brugge en er woedt geen storm op zee."⁵⁰

45 Mededelingen 61, september 1985.

46 Mededelingen 176, (30/5) 2006.

47 Mededelingen 159 (27/6) 2003.

48 't Scheldt 196, 29/12/2000. Een kopie van dat artikel in Mededelingen 142, 25/1, feb 2001.

49 Mededelingen 151, 26/4, juli-aug 2002.

50 Mededelingen 142 (25/1) en 144 (25/3), februari en april 2001.

■■■ Zoals aangekondigd in het vorig nummer van onze Mededelingen, had op zaterdag 5 december 2009 in de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letterkunde te Gent een

academische huldezitting

plaats ter ere van dr. Ferdinand Snellaert, die tweehonderd jaar geleden te Kortrijk geboren werd.

Deze huldezitting was een gezamenlijk initiatief van het Algemeen Nederlands Verbond (ANV) en de Vereniging van Vlaams-Nationale Auteurs (VVNA), in samenwerking met de Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal, Letterkunde en Geschiedenis (KZM).

Tijdens deze huldezitting werd het woord genomen door

- * dr. **Yvo J.D. Peeters**, bestuurder ANV, ondervoorzitter VVNA en voorzitter van de jury voor de dr. Ferd. Snellaertprijs;
- * dr. **Frank Judo**;
- * lic. **Erik Verstraete**, bestuurder VVNA en jurylid voor de dr. Ferd. Snellaertprijs;
- * **Hugo Rau**, voorzitter VVNA en bestuurder ANV;
- * prof. dr. **Martine de Clercq**, voorzitter KZM;
- * **Marc Cels**, voorzitter ANV;
- * prof. dr. **Marcel de Smedt**.

Na de eigenlijke academische zitting werd het boek van dr. **Ada Deprez** voorgesteld over de briefwisseling Snellaert-De Laet. (1) Het geheel werd afgerond met een receptie.

De spreekbeurten zullen later gebundeld worden. In dit nummer van de Mededelingen kunt U reeds de bijdragen lezen van resp. Yvo Peeters en Hugo Rau.

(1) *Zie de folder in het midden van deze Mededelingen.*

^ Programma van de academische zitting, 5 december 2009.
[ADVN, VY 757]

AANDACHT VOOR SNELLAERT

Ze hadden als naam graag Snellaertkring gehad en ze hadden vele jaren lang een Snellaertprijs, maar dat impliceerde uiteraard niet dat er bijzonder veel aandacht naar de man ging. Alhoewel. Zeker vanaf 2000, het aantreden van Rau als voorzitter, figureerde Snellaert vaak in de *Mededelingen*. Als bevestiging van de continuïteit tussen de groten van toen en de VVNA legde het bestuur op 29 maart 2001 zowaar bloemen op het graf van Snellaert.⁵¹

Bij de meeste daaropvolgende volgende laureatenvieringen stond Rau, die mogelijk meer affiniteit had met Snellaert, even stil bij het Gentse voorbeeld. Niet dat het baanbrekende nieuwe inzichten waren, meestal ging het om parafrases en citaten uit in hoofdzaak het werk van Ada Deprez. Af en toe was er in het ledenblad daarnaast nog summiere aandacht voor aspecten van Snellaerts activiteiten. Bijvoorbeeld een opsomming van zijn contacten met Nederland of iets over zijn oude en nieuwe liedjes.⁵²

In 2009 werd het tweede eeuwfeest van Snellaert gevierd en dat werd ruim op voorhand aangekondigd. Al vanaf het voorjaar van 2007,⁵³ en herhaald in de volgende afleveringen vroeg de redactie ideeën voor de geplande viering. Dat ze dat deden met een Letterenhuisfoto van iemand die hooguit een beetje op Snellaert leek, is een detail. De VVNA organiseerde uiteindelijk samen met het Algemeen Nederlands Verbond (ANV) en de Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis (KZM) naar aanleiding van dat Snellaertjaar een academische zitting en een publicatie met als titel *De Nederlandse gedachte in het jonge België 1830-1880*.⁵⁴ In de aanloop naar de feestzitting verschenen nog drie pagina's over Snellaert: citaten uit René Lissens' biografische aantekening in de *Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen*, Elias' bedenkingen bij *Wael en Vlaming* in diens *Geschiedenis van de Vlaamse gedachte* en Deprez' samenvattend woord over Snellaert als literair historicus in haar *Kroniek van dr. F.A. Snellaert*.⁵⁵

De academische huldezitting vond plaats in de KANTL op 5 december 2009. Na korte lezingen van Yvo Peeters (bestuurslid ANV en voorzitter jury Snellaertprijs), Frank Judo, Rau (bestuurslid ANV en voorzitter VVNA), Martine De Clercq (voorzitter KZM), Marc Cels (voorzitter ANV) en een voordracht door Eric Verstraete (bestuurslid VVNA en lid jury Snellaertprijs) stelde Marcel De Smedt, de voorzitter van het dr. F.A. Snellaertcomité de editie van de correspondentie Snellaert-De Laet voor die door

⁵¹ *Mededelingen* 143, 25/2, maart-april 2001. In *De Standaard* van 20 februari 2001 was er eveneens aandacht voor de bekroning van haar eindredacteur voor de roman over de moord op Karel de Goede. Daarin schreef Durnez dat inzicht in de geschiedenis een betere onderbouw voor onze toekomst levert.

⁵² *Mededelingen* 186 (32/3) 2008 en 191 (33/2) 2009.

⁵³ *Mededelingen* 180 (31/3) 2007.

⁵⁴ *Mededelingen* 189 (32/6) 2008 en 194 (33/5) 2009

⁵⁵ *Mededelingen* 195 (33/6) 2009.

zijn voorganger Deprez was samengesteld.⁵⁶ In 2010 verzamelde Peeters de teksten in *Dr. F.A. Snellaert, wegbereider van het ANV*. Zijn eigen bijdrage en die van Rau waren met wat informatie over het hele evenement kort daarvoor ook al afgedrukt in het ledenblad.⁵⁷

Bij de hulde voor Rondas wist niet alleen Rau wat te vertellen over Snellaert, in zijn laudatio had ook Verdoodt, zij het algemeen, veel aandacht voor de man van wie hij de veelzijdigheid in de verf zette en die hij op de hoogte van Jan Frans Willems plaatste.⁵⁸

In een kort in memoriam voor de Tsjechische dissident en president Vaclav Havel wordt geciteerd uit een tekst van hem uit 1999: *“Er bestaan hogere waarden dan staatsgrenzen. Indien een bevolkingsdeel vreedzaam en gewelddoos autonomie nastreeft of een eigen staat, moet daar rekening mee gehouden worden.”* De redacteur besloot dat Havel een goede leerling van Snellaert was.⁵⁹

Geen Snellaert in haar naam, maar de laatste dertien jaar van haar bestaan heeft de VVNA er in ieder geval voor gezorgd dat de leden een meer dan gemiddelde trouwdheid hadden met de naam en het streven van de Gentse arts. Of ze zijn veelgeleagde erfenis in al zijn facetten in ere hield, is nog een andere vraag. Zeker tijdens de eerste decennia van haar bestaan werden de gedachten van Snellaert nogal ongenueanceerd in lijn geplaatst met de eigen conservatieve en rechtse overtuiging.

Einde 2013 hield de Vereniging van Vlaams-Nationale Auteurs op te bestaan. In juni 2000, in de aanloop naar bestuursverkiezingen, was al gewezen op de nood aan verjonging van leden en bestuur, maar geen enkele kandidaat meldde zich.⁶⁰ In het laatste nummer van de *Mededelingen* nam het bestuur afscheid. Voorzitter Rau, onder voorzitter Peeters, levenslang secretaris Cobbaut en de leden Guido Van der Meersch en Verstraete gooiden de handdoek in de ring. Vier van de leden waren er al bij vanaf de stichting en er was geen doorstroming in het bestuur. Het secretariaat en het bestuur blikten in algemene termen terug *“op een aantal mooie verwezenlijkingen ten bate van de letterkunde in Vlaanderen”*. Er werd ook uitgekeken naar 2015 om op het einde van dat jaar vier decennia werking af te sluiten met *“een grote publiekactiviteit rond 40 jaar Vlaams-Nationale letteren”*.⁶¹ Het overlijden van Cobbaut, de motor van de publiekswerking vanaf de eerste dag, verklaart ongetwijfeld dat het plan een stille dood stierf.

56 *Mededelingen* 195 (33/6) 2009.

57 *Mededelingen* 196 (34/1) 2010.

58 *Mededelingen* 215 (37/2) maart-april 2013.

59 *Mededelingen* 208 (36/1) november-december 2012.

60 *Mededelingen* 138 (24/3) juni 2000 en 139 (24/4) augustus 2000.

61 *Mededelingen* 219 (37/6), nov-dec 2013.

DR. FERDINAND SNELLAERTPRIJS
Vereniging van Vlaams-Nationale Auteurs
De dr. Ferdinand Snellaertprijs 2012
van de Vereniging van Vlaams-Nationale Auteurs werd toegekend aan

Jean-Pierre Rondas

voor zijn bundel essays

De hulpelozen van de macht

waarin de auteur in een haarscherpe taal verduidelijkt hoe de voortdurende compromisbereidheid van de traditionele politieke families geleid heeft tot de miskenning van zowel alle gewettigde Vlaamse eisen en waardoor zij tekenden voor hun eigen ondergang.

ANTWERPEN 9 MAART 2013

DE JURY

Uvo J.D. Peeters
voorzitter

Willy Cobbaut
secretaris

Lieve van Cuckelen

Rik Nauwelaerts

Erik Verstraete

Kalligrafisch werk van Joke van den Brandt

^ De laureaten kregen een gekalligrafeerde oorkonde. In 2013 was Jean-Pierre Rondas winnaar van de Snellaertprijs. [ADV, VY 757]

De continuïteit, zo stelde het scheidende bestuur met volle overtuiging, zou worden verzekerd door het in 1984 opgerichte Vlaams-nationalistische Rodenbachfonds dat zich wilde positioneren naast het liberale Willemsfonds (1851), het katholieke Davidsfonds (1875), het socialistische Vermeylenfonds (1945) en het progressief pluralistische Masereelfonds (1971). Vanaf 2014 zouden er afgeslankte mededelingen verschijnen in *Koerier*, het blad van het Rodenbachfonds. De Snellaertprijs zou blijven bestaan.⁶²

Het Rodenbachfonds was een Vlaams en sociaal cultuurfonds, niet zo conservatief rechts als de VVNA van de eerste jaren. Het streefde naar meer en beter Vlaanderen en had oog voor de vrijheidsdrang en ontvoogdingsstrijd van andere volkeren voor wie het democratische vrijheidsstreven van Vlaanderen een positief model moest zijn, luidde het op ieder nummer. *Koerier* verdween in 2015 en tot 2019 verscheen een *Nieuwsbrief*. Het was het Rodenbachfonds dat in de lokalen van de KANTL in 2015 de prijs uitreikte aan Armand Van Nimmen, maar in de Rodenbachfondspublicaties is van de Snellaertprijs geen spoor te vinden. Omdat men ervan uitging dat niemand Rodenbach kende en fondsen behoorden tot de wereld van gisteren, veranderde het Rodenbachfonds in 2019 zijn naam in Cultuurlab-Vlaanderen. Cultuurlab-Vlaanderen stelt zich voor als een Vlaams, sociaal en pluralistisch cultuurfonds met 45 lokale kernen. Het concentreert zich op wat leeft rond de Nederlandse taal en de Vlaamse cultuur en wil bijdragen aan betrokkenheid, samenhang en solidariteit in een diverse en veranderende samenleving. Het wil vooral ruimte geven aan experimenten en lokale solidariteit met onverminderd veel aandacht voor de Nederlandse taal en de Vlaamse emancipatiegeschiedenis.⁶³

De huidige verantwoordelijken hebben geen idee wanneer de Snellaertprijs werd afgevoerd, noch wat de motivering daarvoor was. Hun werking is trouwens ook heel anders dan die van hun voorgangers, meer gericht op lokale activiteiten en met veel minder aandacht voor grote woorden en hoofdletters.

⁶² Mededelingen 219 (37/6), nov-dec 2013.

⁶³ Cf. o.m. <http://cultuurlabvlaanderen.be> (20 oktober 2022).